

в-к Монитор, стр.13
20 септември 2011 г.

Бисер Петков, управител на НОИ: Променяме само параметрите на осигурителната система

Соня Ангелова

- Г-н Петков, работодателските организации настояват за реформи в осигурителната система. Предполагаше се, че като вдигнахме възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране повече няма да има промени. Смятате ли, че все пак реформите трябва да продължават?

- В детайли не съм запознат с предложенията на работодателските организации и не бих желал да ги коментирам на този етап. Думата „реформа“ може би малко стряска хората. Пенсионната система като цяло е консервативна. Нуждае се от стабилност и сравнително дълъг времеви хоризонт, в който хората да знаят при какви условия ще получат пенсия. Системната пенсионна реформа у нас беше осъществена през 1999 г. През 2010 г. се извърши параметрична реформа, свързана с условията на придобиване на права за пенсия. Предложенията на работодателските организации са свързани най-общо със законови промени, насочени към постигане на повече справедливост и финансово укрепване на пенсионноосигурителната система. Осигурителното законодателство безспорно трябва да се усъвършенства съобразно потребностите и възможностите на съответния етап на развитие.

- Едно от нещата, за които последователно настояват, е да се разделят социалните от осигурителните плащания. Как гледате на това?

- Сега в пенсионната система съществуват елементи, които имат характер на социално подпомагане или не са свързани с осигурителния принос като социалните пенсии, добавките за чужда помощ и др. Една част от тях са за сметка на държавния бюджет, но друга се изплаща от осигурителните фондове. С цел постигането на по-голяма прозрачност би следвало постепенно плащанията, несвързани с осигурителния принос, да бъдат отделени от системата.

- Работодателите се опасяват, че държавата се явява осигурител на прекалено много хора. Полицаи и военни например се осигуряват твърде кратко, а години наред получават пенсия. Коментарът ви?

- От началото на 2009 г. държавата участва в осигуряването на всички лица чрез трансферите, които осъществява във фонд “Пенсии”. Но за определени категории като държавните служители, държавата поема цялата осигурителна вноска. Това наистина се коментира в предложенията на работодателските организации и се предлага тези лица да правят лични осигурителни вноски. Промяната в тази насока обаче няма да има пряк икономически ефект за бюджета, а по-скоро ще осигури по-голяма равнопоставеност между различните категории осигурени лица.

- От доста време бизнесът настоява да се затегне контролът и при отпускането

на инвалидни пенсии, защото броят им расте лавинообразно...

- Да, има проблем и се работи за неговото решаване. Основната промяна, която предстои да се случи още през януари 2012 г., е, че представителите на НОИ ще напуснат ТЕЛК, но за сметка на това ще се разшири обхватът на решенията за инвалидизиране, които медицинските комисии в НОИ ще контролират. На практика те ще се произнасят върху много по-широк кръг от експертизи за удостоверяване на 50 на сто и над 50 на сто намалена работоспособност. В момента контролът, осъществяван от медицинските комисии на НОИ, обхваща само около 40 на сто от експертните решения на ТЕЛК.

- Преди няколко дни се срещнахте с шефа на НАП. Едно от нещата, които се разбраха след нея, е, че ще облекчите достъпа на потребителите до системата. Как ще стане това?

- Ръководните екипи на двете институции се договорихме да работим за опростяването на осигурителните декларации и съкращаването броя на сметките и кодовете за социално осигуряване. От НАП са направили разчети, че подобна стъпка ще има голям икономически ефект, ако плащането става с едно платежно, по една сметка, а не както е сега - по много. Предстои да се изработят конкретни стъпки как и кога да става това.

- Името на НОИ напоследък се свързва с думичката „точат“- с фалшиви пенсии, с болнични менте и т.н. Как ще коментирате това?

- Не ми се иска да коментирам какви са обичайните начини за нерегламентиран достъп до системата. НОИ има своя контролен апарат и стремежът е ефективността му да става все по-голям. Другата посока е да се въвеждат промени, за да стават ясни законовите норми, да няма двузначност и различно тълкуване. Спомнете си казуса с парите на майките, които са дали децата си в ясли.

- Успяхте ли вече да върнете лихвите на онези майки, които се издължиха на НОИ за неправомерно получените суми?

- Общият размер на задължението с главница и лихва възлиза на 7,19 млн. лв. Погасените задължения към началото на месец септември са 3,34 млн. лв. Остават обаче все още 3,9 млн. лв. от главницата, които трябва да бъдат внесени, за да ползват лицата правото за опрощаване на лихвата. От своя страна осигурителният институт е възстановил до началото на септември 189 532 лв. лихви. Процесът върви с нормално темпо.

- Винаги ще има хора, които ще се опитват да надхитрят системата. Имате ли предложения за промени, които да направят контрола по-ефективен?

- Нереалистично е да се смята, че на 100 процента ще се пресекат тези опити. Целта е максимално бързо да се откриват рисковете и те да се пресичат. Работим по идентифициране на рисковите осигурители и когато е налице проблем, експертите предлагат мерки за решаването им.

- Какво е положението с парите в професионалните пенсионни фондове, решени ли са всички спорове?

- Спорове няма, има законови текстове, които се изпълняват. След произнасянето на Конституционния съд през юни Кодексът за социално осигуряване беше променен. Върви обмен на информация между НОИ и пенсионните фондове. Тези процедури са уредени. Заварих подписани договори с тях, а хората не са ощетени.

- Месец септември е и вече имате по-ясна представа за състоянието на бюджета на НОИ. Говори се, че ще завършите с дефицит от 300 млн. лв.?

- Факт е, че за първите 8 месеца на годината има недостиг или неизпълнение на приходи от 238 милиона лева. В същото време този недостиг спрямо заложеното частично се неутрализира чрез икономия от разходите, която е към 31 милиона, главно от службите за социално осигуряване. Другият източник на икономия е по-малкият размер на изплатените помощи и краткосрочни обезщетения.

- Това вероятно е свързано с новия начин за изплащане на болничните?

- Резултат е от предприетите законови мерки и на затягане на контрола. Но текущият недостиг на приходите, неизпълнението на плана е значително и разчетите са, че допълнителният дефицит в бюджета на ДОО към края на годината наистина ще е към 300 млн. лв. Още повече че от 1 септември започна изплащането на увеличения размер на т.нар. вдовишки надбавки, които ще струват на осигуряването допълнително 42 млн. лв. до края на годината. А той не е предвиден в бюджета. Една от целите на срещата ни с НАП беше какво можем да направим, за да намалим този допълнителен дефицит. Знаете, че тезата, която се коментира в публичното пространство, е, че този допълнителен дефицит е резултат от непрецизно планиране на приходите и или по-оптимистични прогнози. Това наложи и промяна в процедурата, по която се прави бюджетът за догодина, становището на НАП задължително се взема и това е напълно нормално.

- Знаете ли, че край НОИ има няколко частни фирми, които срещу заплащане попълват документите на хората за пенсиониране. Не е ли редно това да се върши от вашите експерти?

- Не знам какви точно услуги се предлагат. Щом има търсене, логично е да има и предлагане. Ние обаче ще се опитаме да улесним максимално нашите клиенти, като опростим подаването на документите, за да могат да се справят и сами. Планираме да създадем единен информационен център, от типа на кол центровете, който да дава консултации по въпроси, свързани със социалното осигуряване. По принцип институции като нашата развиват подобни центрове и по телефона дават надеждна информация на хората. Проектът вече е обсъждан, просто трябва да се финализира. Това ще стане не по-рано от догодина, трябва да намерим подготвени хора, да видим каква ще е натовареността им и т.н. Освен това ще имаме нова интернет страница на института, която ще предлага допълнителни услуги на хората.